

III.

Til dansk Salmehistorie.

To Breve fra Biskop *J. N. Skaar* til Udgiveren.

1.

Herr Sognepræst Dr. H. F. Rørdam.

I det store kongel. Bibl. i Khavn findes en liden Bog med følgende Titel: Tuende skøne Aandelige Viser: Den ene paa Danske. Jeg vil din prijs vdsiunge etc. Den anden paa Tydske. Aus meines Hertzens grunde etc. Nu nylige vdsæt aff Tydske paa Danske aff Jacob Matzsøn K. Prentet i Kiøbenh. 1603.

Da jeg antager, at man her har Oversætteren af den gamle kjendte Morgensalme. „Jeg vil din Priis udsjunge“, er det mig om at gjøre at faa lidt nærmere Besked om Jacob Matzsøn K. Jeg formoder, at han er den af Nyerup opførte Jacob Madsen Kjøbenhavn, som jo efter et Verk, han udgav 1591, maa have været Digter eller Rimsmed. Men Nyerup bemærker, at intet vides om hans Levnets-omstændigheder. Jeg vover derfor at anbefale ham til Deres velvillige Opmærksomhed og beder om, at De, hvis det er Dem muligt, vil omtale ham i „Kirkehist. Samlinger“.

Trondhjems Bispegaard, 17. Aug. 1895.

2.

Nærværende Brev bedes betragtet som Fortsættelse af et, som jeg sendte i forrige Uge.

Er „Herre Jesu Christ, min Frelser du est“ en Oversættelse?

Det kan ikke nægtes, at flere af de i „Den Danske Psalmedigtning“ under H. C. Sthens Navn optagne Salmer (I, Nr. 230—267) ere Oversættelser. Jeg kan pege paa Nr. 231 (Wackernagel IV, Nr. 167), 232 (W. IV, 314), 233 (W. III, 659, 1—3), 235 (W. III, 1365), 242 (W. IV, 721), 258 (W. IV, 1301 med Udeladelse af V. 2), 260 (W. III, 1437), 264 (W. V, 738. Jfr. Anm. under V, 726). Men de Salmer, hvori han har indskrevet sit Navn, faar man vel i det længste betragte som originale. Herfra er Nr. 249 ingen Undtagelse, thi den Lighed, som der er mellem dens første Vers og første V. af „Herr Gott nu sey gepreiset“ (W. III, 1291) er tilfældig. — Den af Provst C. de Simonsen anførte fra Leisentrits katholske Salmebog hentede Parallel til „Herre Jesu Christ“ har Sthen næppe kjendt, og den har desuden intet tilfælles med hans Salme, jfr. W. V, 1282. — Af de af Dem anførte Linjer kan efter min Mening ikke drages nogen Slutning. J. Leon synger:

Herr Jesu Christ, | mein Heyland bist (W. IV, 702),

men Sthens Salme er det — trods Ligheden — ikke. I en Salme, ældre end 1556: „Ach Gott, mein Herr (W. IV, 146) findes følgende Vers:

Allein in dich | gantz festiglich
setz ich mein höchst vertrauwen,
Auch auff dein Wort | welchs ich gehort,
darauff wil ich fest bawen.

Dette minder stærkt om V. 5 i Sthens Salme, men dets Original er det dog ikke. „Herre Jesu Christ, min Frelser du est“ er, synes mig, i den Grad Kjød af Sthens Kjød og Aand af hans Aand, at man ikke bør gjøre noget yderligere Forsøg paa at berøve ham den Ære at have digtet den.

Det være mig tilladt at komme med en liden Anmærkning til J. Paludans interessante „Bemærkninger til nogle Grupper af Reformationstidens Digtning“ (Kirkehist. Saml. 4 R. 3 B. S. 693 fg.). Som anonym anfører han Salmen „Ey du søde Jesu, kjære Herre min“. (Anf. Skr. S. 700). Men i „Sjælens faste Borg er Jesu Navn“, af Samuel Bugge. Kjøbenh. 1655, findes som Tillæg „Sjælens hjertelige Samtale med sin Brudgom den Herre Jesu Christo, Guds og Mariæ Søn. Sangvis forfattet af S. B. S. Theol. Stud. i Kjøbenhavn, Anno 1624. Nogle Gange tilforne trykt uden Authoris Vedskab. Nu paa ny igjennemseet og forbedret. Under den tyske Melodi: Ey du feiner Reuter, edler Herre mein“.

Fromme, gode, milde | ædle Herre min,
Gjerne jeg nu vilde | Have Talen din o. s. v.

At det er „Ey du søde Jesu“ som er „igjennemseet og forbedret“, kan der neppe være nogen Tvivl om, og at Samuel Bugge (født i Etne i Bergens Stift 1605, død som Sognepræst til Eid i Nordfjord 1663) er Forfatteren, maa da være sikkert.

Saa slutter jeg mit lange Brev med Sthens Ord:

„Nu ville vi gjøre her Ende paa,
Christ unde os alle Guds Rige at faa!“

Trondhjems Bispegaard, 20. August 1895.

Med Høiagtelse ærbødigst

J. N. Skaar.

Biskop Skaars Opfordring i det første Brev skal blive taget ad notam; men det er vel tvivlsomt, om det lader sig gjøre at tilvejebringe yderligere Oplysning om Jacob Madsen Kjøbenhavn.

H. F. R.
